

KULTUR

KRITIK | DEBAT | NAVNE

Det nye flertal er trådt ind i det samme politiske landskab, som VKO-blokken har trampet fladt gennem 00'erne
Lars Trier Mogensen

Side 6

Skæve sko

»Hvorfor skal det hedde en sko? Navnet er i vejen for innovation«. Det er det radikale udgangspunkt for designeren Marloes ten Bhömer.
Side 4

Med hensyn til den gamle og kedelige møster, så skal vi nok spørge andre om det

Dronning Margrethe i Jens Andersens bog

40 år på tronen. Jens Andersen har skrevet et sobert jubilæumsportræt af dronning Margrethe. Indimellem synes forfatteren dog at have fået sig et uagtsomt hvæs kongerøgtelse.

BØGER

Jens Andersen: M – 40 år på tronen. Lindhardt og Ringhof, 508 sider, 400 kroner. Har du Plus-kort, får du 20 pct. rabat på bøger i Boghallen eller fri levering hos Saxo.com. Læs mere på politikken.dk/plus. Udkommer i dag.

Til januar har Margrethe II været Danmarks dronning i 40 år. Jubilæet giver anledning til at udgive et grundigt og tilbage-skuende portræt af Margrethe II's måde at være dronning på. Med sine mange prisbelønnede biografier er Berlingskes litteraturredaktør, ph.d. Jens Andersen, den helt rette til opgaven.

Forst og fremmest har han truffet kloge kompositoriske valg; man mærker den drevne biografiskriver og kildedomptør. Overblikket er upåtrængende, men det er der, selv når enkelte afsnit og emner bliver lovlig lange i spyttet. Sprogligt veloplagt, men hverken frivol eller alt for benøvet, og med antydninger til den opmærksomme læser, der hvor takt og diskretion forbyder at sige tingene ligeud.

Andersen går frem femår for femår, fleksibelt men overskueligt i otte kapitler med afstikere til overordnede emner og underliggende strømme som tro, moderskab, rejser, Murens fald, naturen, kunsten – og Grønland. I sin korte prolog lover Andersen, at dronningens egne ord vil være den røde tråd. Og søreme om ikke de udsagn, dronningen er kommet med under seks samtaler med forfatteren i foråret 2011, står med rødt. Morsomt, meningsfyldt og dejligt overskueligt, ligesom det overskudsagtige røde bogmærkebånd, som jeg opfatter som et kærligt hib til projektets art.

DET VAR en 31-årig mor med to børn og en ikke helt karrierekampklar kvinde, der blev dronning 14. januar 1972. Det fremgår af udsagn fra alle fire involverede, at både dronningen, hendes mand og hendes sønner havde foretrukket at have nogle flere år som en familie, før mor i den grad skulle køre med kroneklatten.

Frederik IX havde dog fornuftigvis forberedt datteren godt, også fordi det ikke var uden betænkkeligheder, at han så den kommende regentbyrde på hendes skuldre. Sommeren før hans død skulle kronprinsessen og prinsen til Færøerne: »I må godt tage Dannebrog!«, sagde farmand så. Bortset fra det morsomme i parallellen til lån af familiebil var det en tillidsserklæring og et lille skub.

Der kommer ikke meget nyt frem om vores dronning i denne bog; det skulle da (for mig) lige være, i hvor god 'fjeldform'

hun har været, og hvor konservativt hendes kønssyn er og især var. Det har dronningen måske sine helt private grunde til, men Andersen synger en halvkvædet vise om 'ravnemødre' og får hende ikke godt nok anbragt i sin samtid på det punkt. Dronningen udtaler sig næsten selvudslættende og brødbetyngt i forhold til sin mand, der da også notorisk har haft problemer med sin relativt underordnede funktion. Sparsomme, men veldoserede udsagn fra de tre prinser bekræfter, at hierarkiet i hofetiketten har været et reelt problem. Det har man søgt løst, ved at prinsgemalen er den ubestridte patriark inden for hjemmets fire vægge. Som alle patriarker, som tiden har overhalet, er han også skrøbelig. Det har som bekendt ikke hjulpet med den dumsmarte behandling, han i perioder har fået af de i egne øjne så godmodige danskere, der jo heller ikke har ment det så slemt. Men hvordan skal en udlænding kunne vide det? For nu at parafasere en af dronningens store nytårstaleemner.

APROPOS NYTÅRSTALER, så har Jens Andersen som den første haft adgang til samtlige dronningens manuskripter til 40 års taler, også til nytår. De får da også alt, hvad de kan trække, og lidt til. Nytårstalerne har ubestrideligt fyldt meget i perioder, men Andersen fortolker dem, som om de var stentavlerne fra Sinai bjerg. Især synes jeg, forfatteren generelt falder lovlig meget på halen over dronningens sprog. Det er nydelsesfuldt brugt, nuanceret og malende – men hvorfor ikke tillade sig at forvente det af en kvinde af hendes kaliber?

Stedvis synes Jens Andersen at have fået sig et uagtsomt hvæs kongerøgtelse, og så bliver han i kedelige glimt firmaets mand. Han undlader heldigvis ikke at komme ind på dronningens forsøg på at fortrænge Anna Thommesens vævede antependium i Roskilde Domkirke, men lander det meget blødt ved at sætte spørgsmål ved kunstværkers permanente placering.

Spørgsmålet om dronningens kunstneriske virke fører direkte til spørgsmålet om god og dårlig rådgivning, og mod slutningen af bogen, hvor jeg synes, den desintegrerer lidt, er et eksempel på det sidste: Kort før det arabiske forår når til Bahrain, giver dronningen Storkorset af Dannebrog til landets diktatorkonger. Besøget i Bahrain havde – sikkert især for dronningen – fokus på arkæologi, og Jens Andersen lægger ikke skjul på sin manglende respekt for de bagkloge, der kritiserede den længe planlagte rejse.

Til det er der (mindst) to ting at sige. Den ene siges af hoffet: nemlig at ordenstildeling foregår i sit eget lukkede kredsløb – uden forbindelse med den virkelige

verden. Den anden er, at ingen tog notits af dronningens Bahrain-rejse, før det var for sent, netop fordi de rejser også foregår i deres eget lukkede kredsløb – osv. Med den vigtige tilføjelse for erhvervslivets vedkommende, at dronningens rejser skaffer store penge og åbner mange døre: til eksport, råstoffer osv. Nogle grønlandere er da også begyndt at spørge sig selv, om der er skjulte dagsordner for de kongeliges hyppige besøg på det seneste, mens andre

hefter sig ved dronningens og kronprinsens åbenlyse glæde ved deres færelses ture og følelsen af samhørighed med Grønland.

Udenrigsministeriet er en central samarbejdspartner og arbejds giver for kongehuset; det forbigås ikke, og dronningens parløb med forskellige statsministre belyses underholdende. Hun og Anker Jørgensen, begge habile og begejstrede dansere, har haft det fint sammen, hvilket af en eller anden grund virker helt hjertevarmende på mig. Men et billede af de to, der åbner et bal, minder også om dronningeværdighedens mere jordnære udfordringer og en ikke ubetydelig

kejthedsfaktor, der nok ofte skal overvindes: Dronningen er to hoveder højere end Anker, hvis næse befinder sig præcis ud for hendes kavalergang.

I ØVRIGT er bogens billedside tilfredsstillende, med fotos og fine bladtegninger og eksempler på dronningens kunstneriske arbejde. Det ikoniske – og i bogen omtalte – billede af indianertrykkerne (i silhuet?) på Rebilds bakkekam 1976 er dog fravalgt til fordel for andre. Solvognens happening er – som Politiken dengang tog afstand fra og kaldte 'meningsterror' – fyldigt og fyndigt beskrevet. Om dronningens tidlige rejser til USA bemærker Jens Andersen rammende, at comedygenrens hjemland forstod at værdsætte hendes oneliners.

Han er naturligvis heller ikke blind for, at medierne er en anden af kongehusets centrale samarbejdspartnere. Han nævner de store og de små fortællingers betydning og får også lige namedroppet Marshall McLuhan. Ellers er der velgørende lidt namedropping og mange søde detaljer. For eksempel det danske VM-fodboldholds besøg på Amalienborg i maj 1986. Kronprinsen blev 18 og skulle i statsrådet, og egentlig var holdets besøg en gave til de to prinser, der var benovede fans, fra deres mildt sagt fodboldfremmede forældre. Men det var en lige så stor oplevelse for fodboldspillerne. 'A moment of zen', som Jon Stewart ville have sagt.

Selv om dronningen færdes scenevant og nysgerrigt i den globale landsby, er hun it-analfabet. Den fuldt opkløble lillesøster Anne Marie – som ellers ikke ytrer sig i bogen – er ved at fortvivle over ikke at kunne sende sine søstre en sms. Dertil siger prinsesse Benedikte: »Men man er jo så bange for at komme til at slette alt muligt eller gøre et eller andet forkert, så det hele eksploderer!«.

Så bange er dronningen nu ikke; mere doven, siger hun selv. Og hvem ville ikke gerne have folk til den slags? Hvad angår eksplosioner: de, der har været i dronningens familie i de seneste år, har hun fået slukket hurtigt og effektivt.

marie.tetzlaff@pol.dk

MARIE TETZLAFF

Foto: Joachim Adrian

Nye bøger & Nyristet kaffe

BOGHALLEN ER HER STADIG
– LIGE BAG STILLADSET

POLITIKENS
BOGHAL
RÅDHUSPLADSEN 37,
1785 KØBENHAVN V